

Digitjänster för äldre!

De flesta pensionärer använder internet och digitala tjänster dagligen. Men var femte person över 65 år använder inte internet alls, enligt en färsk rapport Svenskarna och internet 2024. Minst digitala är kvinnor över 75 år – en tredjedel av dem uppger att de aldrig använder internet. Fortfarande saknar var fjärde pensionär e-legitimation, exempelvis mobilt BankID, jämfört med endast en procent i åldern 18–64 år. Nästan var tredje pensionär använder inte heller någon betal-app.

Utanförskapet som en del äldre lever i får konsekvenser i vardagen på en mängd olika sätt. Sådant som tidigare varit självklart att klara på egen hand kan ha blivit till nästan oöverstigliga utmaningar. Allt fler kommuner erbjuder därför stöd till enskilda, visar Socialstyrelsens rapport E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2024. Hälften av kommunerna erbjuder exempelvis utbildning för att höja den digitala

kompetensen. Ungefär lika många har träffpunkter och mötesplatser, till exempel IT-caféer, och en tredjedel erbjuder supportverksamhet.

Men var femte kommun erbjuder inte något stöd alls för att minska det digitala utanförskapet. Även

Socialstyrelsen önskar att fler kommuner ska erbjuda stöd inom området, eftersom det skapar förutsättningar för en jämlik och inkluderande digital omställning. Myndigheten menar också att det kan främja en ökad användning av den välfärdsteknik som kommunen erbjuder.

Det digitala utanförskapet kan påverka alltifrån möjligheterna att boka en läkartid, sköta ekonomin och ha kontakt med myndigheter till att betala parkeringsavgift, handla saker och hålla kontakten med vänner och familj. Tekniskt strul, svårigheter att förstå terminologin och problem med att byta till en ny telefon är olika orsaker till att även de som använder internet kan behöva hjälp. Många är rädda för att göra fel och ställa till det, eller att bli lurade.

SKPF pensionärerna (ursprungligen ett pensionärsförbund för kommunalt anställda i Sverige) har startat en kampanj för att få fler äldre med i den digitala världen.

Undersökning om närståendevårdare

Antalet närståendevårdare i arbetsför ålder har ökat med cirka 60 procent åren 2005–2023. Enligt Pensions-skyddscentralens (PSC) undersökning befinner de sig i en svagare ställning på arbetsmarknaden än den övriga befolkningen redan innan närståendevården officiellt börjar.

I fjol var antalet personer i åldern 18–68 år som ingått uppdragsavtal om närståendevård cirka 50 000, varav cirka 75 % var kvinnor.

Närståendevårdarna är allt yngre och lever allt oftare i ett hushåll med flera personer. Detta tyder på att en ökande andel av dem är närståendevårdare till sitt eget barn, bedömer specialforskaren **Susanna Sten-Gahmberg** på Pensions-skyddscentralen.

Närståendevårdare har en svagare ställning på arbetsmarknaden än den övriga befolkningen

Sysselsättningen bland dem som ingått avtal om närståendevård har ökat snabbare under de senaste årtionden än bland andra befolkningsgrupper. Samtidigt har utbildningsnivån bland dem som är närståendevårdare stigit så att den motsvarar utbildningsnivån för den övriga befolkningen.

Trots detta är andelen sysselsatta bland närståendevårdare fortfarande lägre, andelen arbetslösa högre och förvärvsinkomsterna lägre än bland den övriga befolkningen.

Närståendevårdarnas pensioner är mindre än den övriga befolkningens

Arbetspensionerna för kvinnor som varit närståendevårdare var i genomsnitt 82 procent av pensionerna för

andra ålderspensionärer. För männen var motsvarande andel lite över 68 procent. Med beaktande av andra bakgrundsfaktorer i anslutning till personerna och arbetet minskade pensionsskillnaderna betydligt, men de förblev ändå betydande.

Enligt undersökningen kan det vara svårt att kombinera närståendevård och förvärvsarbete.

Man borde se till att närståendevårdarna kan delta i arbetslivet om de så önskar, så att en skälig utkomst och pension inte äventyras, säger forskaren.

- Det uppskattas att mellan 300 000 och 1 000 000 finländare tar hand om en närstående.
- Cirka 50 000 har ingått ett avtal om närståendevård med välfärdsområdet.
- Nästan 60 procent av de som har ett avtal är över 65 år.

PSC

NORDEN NYTT

Nordiska Ministerrådets budget för 2025 stödjer målet att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region till 2030.

Fokusområden som berör äldre och pensionärer:

- **Social hållbarhet:** Förstärkning av välfärdsmodeller och insatser mot psykisk ohälsa och ensamhet.
- **Digitalisering:** Innovativa lösningar för att förbättra livskvaliteten för äldre.
- **Gränsöverskridande samarbete:** Bättre tillgång till tjänster för äldre i gränsregioner.
- **Hälsa och sjukvård:** Förstärkta insatser mot antimikrobiell resistens och trygg sjukvård i kris.

NSK:s roll: Vi kan lyfta pensionärens behov i diskussionerna och påverka resursfördelningen på nordisk nivå. Planen om att aktualisera frågor inför kommande möten med Nordiska rådet ligger fast.

NYTT FRÅN AGE

EU arbetar med att digitalisera bipacksedlar för läkemedel. Det riskerar att skapa hinder för äldre och andra grupper med begränsad digital kompetens.

NSK:s förslag till AGE:

- Pappersbipacksedelns måste finnas kvar som standard.
- Digitala lösningar ska utvecklas i samarbete med användarna (co-design).
- De nordiska länderna bör ta en aktiv roll i EU:s diskussioner.

NYA EU-KOMMISSIONÄRER

Den nya EU-kommissionen tillträdde den 1 december 2024. Här är de nordiska kommissionärerna:

- **Sverige:** Jessika Roswall – Miljö och cirkulär ekonomi
- **Danmark:** Dan Jørgensen – Energi och bostäder
- **Finland:** Henna Virkkunen – Teknologisk suveränitet och demokrati

Carina Benjaminsson, NSK samordnare

PCF'S SVENSKA DISTRIKT

ORDFÖRANDE	Stig Kumlin, 040 050 0584, stig.kumlin@outlook.com
VICEORDFÖRANDE	Torsten Spring, 040 777 4318, torstenspring@hotmail.com
SEKRETERARE	Alf-Erik Helsing, 040 592 8595, alf-erik.helsing@anvianet.fi
PCF'S STYRELSE	Rauno Kousa
PCF'S FULLMÄKTIGE	Torsten Spring
REDAKTIONSRÅD FÖR SVENSKA SIDAN I ELÄKKEENSAAJA	Marianne Laxén (ansvarig), mannelx@hotmail.com Henrik Helenius och Alf-Erik Helsing
HEMSIDA	svenskadistriktet.elakkeensaaajat.fi
ANSVARIG FÖR HEMSIDAN	Erik Ekman, erik.ekman@brev.fi

FÖRBUNDSKONGRESS

Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf:s ordinarie förbundskongress hålls i Joensuu den 11–12 juni 2025. På kongressen kommer bland annat ett förslag till omorganisering av förbundets beslutsstruktur att behandlas. Mer information om kongressen fås av **Rauno Kousa**, vår representant i PCF:s styrelse.

Varje PCF-distrikt kan föreslå en ny hedersmedlem till Pensionstagarnas Centralförbund rf. Nomineringen ska ske senast 28.2.2025.